

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
Nr 21, 2016 (273–284)
ISSN 2299-4033

WARTOŚCI KULTURY FIZYCZNEJ
W GRUPIE SPORTOWCÓW
UPRAWIAJĄCYCH SPORTY WALKI

THE VALUE OF PHYSICAL CULTURE
IN THE GROUP SPORTSMEN DOING
COMBAT SPORTS

TADEUSZ AMBROŻY, WALDEMAR MAKUŁA,
DOROTA AMBROŻY, ADAM JURCZAK, DARIUSZ MUCHA
Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu,
Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie.

ABSTRACT

During the research the Scheler value scale has been used with the analysis accent put only on physical culture values. The basic data distribution statistics and the strength of correlations between the values have been evaluated, too. The findings confirm the rank of their previous education and life experiences including the sporty ones in strengthening the adult respondents' attitudes to the physical culture values.

KEY WORDS

physical culture values, martial arts

ABSTRAKT

Podczas badania zastosowano między innymi skalę wartości schelerowskich, koncentrując się jedynie na analizie wartości kultury fizycznej.

Oszacowano również podstawowe statystyki rozkładu danych oraz siłę zależności korelacyjnych między wartościami. Wyniki potwierdzają rangę edukacji oraz dotychczasowych doświadczeń, w tym doświadczeń sportowych dorosłych respondentów, we wzmacnianiu ich pozytywnego nastawienia wobec wartości kultury fizycznej.

SŁOWA KLUCZOWE:

wartości kultury fizycznej, sporty walki

WPROWADZENIE

Bezpieczeństwo postrzegane jako stan braku zagrożenia, jest przedmiotem zainteresowania wielu dziedzin nauk i należy do pojęć często stosowanych. Począwszy od bezpieczeństwa o charakterze globalnym, przez bezpieczeństwo regionalne i lokalne, dotyczące m.in. sytuacji drogowych, warunków pracy, życia oraz różnych form współżycia, po bezpieczeństwo indywidualne, dotyczące bezpośrednio jednostki ludzkiej (sprawność funkcjonalna, zdrowie, poziom życia, status materialny i społeczny). Brak bezpieczeństwa lub obniżenie któregoś z poziomów bezpieczeństwa traktowane są jako zagrożenia, czyli zjawiska niebezpieczne dla życia i jego perspektyw¹.

Zagrożenia mogą spowodować szkodliwe następstwa dlatego, że każdy podmiot (człowiek, system, organizacja) charakteryzuje się mniejszą lub większą podatnością, czyli pewnymi słabościami, umożliwiającymi przekształcenie potencjalnego zagrożenia w szkodę. Można je rozpatrywać w kategoriach konkretności i abstrakcyjności, które występują w określonej sytuacji. Abstrakcyjnymi nazywamy zagrożenia występujące w określonej sytuacji. Konkretnie zagrożenia to te, które realnie wystąpiły w danej, rzeczywistej sytuacji².

Stan zagrożenia może obniżyć odpowiedni poziom sprawności fizycznej wypracowany między innymi podczas treningu walki wręcz. Człowiek sprawny łatwiej znosi zagrożenia zewnętrzne, a użyteczność umiejętności

¹ J. Świniarski, *Filozoficzne podstawy edukacji dla bezpieczeństwa*, Egros, Warszawa 1999.

² T. Hanausek, *Zarządzanie bezpieczeństwem – nowa dziedzina nauki*, [w:] *Bezpieczeństwo a ochrona majątku*. LIPORT LFK, Košice 2001.

ruchowych wypracowanych na bazie sportów walki pozwala przetrwać nawet w ekstremalnych warunkach.

Według psychologicznej definicji Arthura Rebera³, wartość (*value*) oznacza pojęcie oraz generalną zasadę dotyczącą wzorów zachowań typowych dla określonej kultury lub społeczności, do których w ramach procesu socjalizacji członkowie danej społeczności odnoszą się z dużym uznaniem. Blaise Pascal, który przyczynił się do rozwoju filozofii aksjologii był przekonany o tym, że człowiek poznaje prawdy nie tylko rozumem, ale i sercem – w ten sposób przyswaja on pierwsze zasady. W stanowisku Maxa Schellera zostały wyróżnione tzw. fakty naturalnego poglądu na świat (fakty naukowe) oraz fakty czyste, których przedmiot poznania stanowią właśnie wartości. Wartości, niezależnie od porządku historycznego, tworzą – jako dane człowiekowi *a priori* – porządek hierarchiczny⁴. Człowiek, tworząc wartości, jest ograniczony w swojej inwencji do możliwości realizowania tych wartości, których idee istnieją jako byty idealne⁵. Gołaszewska wprowadza również pojęcie wartości jako pojęcie ideału do którego człowiek dąży, lecz czego nie może w pełni osiągnąć⁶. Współcześnie, chociaż istnieje zgoda w ujmowaniu wartości jako podstawowej kategorii aksjologii, należy zdać sobie sprawę z faktu prezentowania wobec nich wielu stanowisk przez przedstawicieli tejże dziedziny. Problem wartości dotyczy mianowicie najgłębszych ludzkich dylematów i wyborów⁷. Wartość ma szczególną moc wyzwalania w człowieku przeżyć emocjonalno-poznawczych będących wyrazem zachowania się człowieka wobec świata wartości⁸. Człowiek jest także podmiotem nie tylko przez samoświadomość i samostanowienie, ale równocześnie przez swoje ciało, które w specyficznie ludzkim działaniu wyraża jego osobę⁹. W obszarze nauk o kul-

³ A. S. Reber, *The Penguin dictionary of psychology*, Penguin Books, Londyn 1995

⁴ *Atlas filozofii*, pod red. P. Kunzmann, F.-P. Burkard, F. Wiedmann, Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 1999.

⁵ M. Gołaszewska, *Ingardenowski świat wartości*, [w:] *Fenomenologia Romana Ingardena*, wyd. specjalne „Studiów Filozoficznych”, Warszawa 1972, s. 410

⁶ M. Gołaszewska, *Ingardenowski świat wartości*, [w:] *Fenomenologia Romana Ingardena*, wyd. specjalne „Studiów Filozoficznych”, Warszawa 1972, s. 418

⁷ P. Oleś, *Wartościowanie a osobowość*, KUL, Lublin 1989.

⁸ W. Cichoń, *Świat wartości i sposoby jego poznania* [w:] *Studia z teorii poznania i filozofii wartości*, pod red. W. Stróżewski, Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław 1978, s. 163-176.

⁹ Jan Paweł II, *Mężczyznę i niewiastę stworzył ich*, Libreria Editrice Vaticana, Citta del Vaticano 1986.

turze fizycznej wskazuje się obecnie na znaczenie wartości somatycznych skłaniających człowieka do podejmowania aktywności fizycznej. O ich roli (wartości kultury fizycznej) pisze Zbigniew Krawczyk¹⁰. Natomiast propozycję podziału wartości ciała na witalne, utylitarne, estetyczne, agonistyczne i hedonistyczne – opartą o stanowisko Floriana Znanięckiego¹¹ – oraz ich interpretację na polu kultury fizycznej prezentuje Andrzej Pawłucki¹².

Wartości „społeczne” w rozumieniu von Hayeka¹³ mają źródła pierwotne, zdeterminowane genetycznie, oraz wtórne, jako produkt racjonalnego myślenia. Sam autor jednak odrzuca teorie socjobiologiczne i przedstawia kulturę jako źródło ludzkich wartości.

Problem wartości jest również rozważany od strony człowieka. Ludzie są ciągle w jakimś ruchu. Przykładowo: ku czemuś dążymy, przed czymś uciekamy, czegoś pragniemy i czegoś się lękamy, żywimy jakąś nadzieję i grozi nam jakaś rozpacz, kogoś kochamy, a kogoś innego nie potrafimy kochać, przeżywamy radości i smutki. Skazani jesteśmy na konieczność bezustannego „przedkładania czegoś nad coś”, konieczność „preferowania”¹⁴. Tischner podkreśla, że w naszym myśleniu według wartości jest obecny znamieny motyw. Motywem tym jest wolność. Nikt nie musi widzieć wartości. Nikt nie musi uznać ich aż do końca. Im wyższa wartość, tym większa swoboda jej uznania. Twierdzenie, że człowiek żyje w świecie wartości jest dokładnym odzwierciedleniem rzeczywistego stanu rzeczy. Każdy obiekt znajdujący się w relacji z ludzkim podmiotem dysponuje możliwością bycia wartościowym wedle tego, czy ten obiekt dysponuje sobą samym, to znaczy obiektywnymi właściwościami, które odpowiadają na zapotrzebowanie podmiotu, decydują o zajęciu jakościowo określonej relacji podmiotowo-przedmiotowej. Człowiek nie tworzy wartości z niczego, ale je odkrywa dla siebie w zawartości świata – podkreśla Lipiec¹⁵.

¹⁰ Z. Krawczyk, *Aksjologiczne uwarunkowania turystyki*, „Przegląd Naukowy Kultury Fizycznej Uniwersytetu Rzeszowskiego”, 2003, 1-2, s. 7-17.

¹¹ F. Znanięcki, *Socjologia wychowania*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1973.

¹² A. Pawłucki, *Nauki o kulturze fizycznej*, AWF, Wrocław 2013.

¹³ F. A. von Hayek, *Law, Legislation and Liberty*, Tom 1, The University of Chicago Press, Chicago and London 1979.

¹⁴ J. Tischner, *Myślenie według wartości*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 1982.

¹⁵ J. Lipiec, *Świat wartości*, FALL, Kraków 2001.

Wartości jakie jednostka akceptuje i ceni odgrywają istotną rolę w funkcjonowaniu jej osobowości i w programowaniu przez nią jej własnej działalności. Wartości funkcjonują też jako standard wyboru indywidualnej drogi życia danej jednostki w warunkach społeczeństwa, do którego ona należy i w którym wzrasta. Wartości i ich realizowanie nadają działalności człowieka podmiotowy sens, a także – w szerszej perspektywie – pozwalają mu odczuwać sens własnego życia. Przystwojone przez jednostkę wartości są podporządkowane według stopnia ich subiektywnej ważności określonym układom hierarchicznym. Im wyższa pozycja danej wartości w hierarchii, tym większe jej znaczenie jako standardu regulacji aktywności¹⁶.

Analizując relację pomiędzy potrzebami, w szczególności potrzebami ruchu i bezpieczeństwa, a wartościami, można stwierdzić za Krzyżanowskim, że w zależności od charakteru (typu), genezy, stopnia ukształtowania wartości i zaspokojenia potrzeb, odniesienia rozważań do określonego poziomu struktury społecznej i innych czynników – wartości kształtują potrzeby, bądź na odwrót, są przez nie determinowane. Na przykład tzw. potrzeby wyższego rzędu są na ogół kształtowane przez wartości powszechnie akceptowane w danym społeczeństwie, a potrzeby podstawowe wpływają na treść i układ wartości¹⁷. Wartością jest to, ile coś jest warte¹⁸, a więc potrzeby ruchu i bezpieczeństwa dotyczą urzeczywistnionych, a nie tylko potencjalnych i niespełnionych możliwości, są obiektywnym nośnikiem wartości, są wartością dla podmiotowego adresata¹⁹.

METODY

W badaniu zastosowano zaproponowaną przez Piotra Brzozowskiego skalę wartości schelerowskich²⁰. Po odrzuceniu niekompletnych kwestionariuszy ze skalą wartości (25%), przeanalizowano odpowiedzi 43 re-

¹⁶ L. Czekunkowa, *Uczestnictwo w kulturze narodowej poprzez układ wartości uczniów zdolnych*, [w:] *Edukacyjne zagrożenia początku XXI wieku*, pod red. K. Pająk, A. Zduński, ELIPSA, Warszawa 2003.

¹⁷ L. J. Krzyżanowski, *O podstawach kierowania organizacjami*, PWN, Warszawa 1999

¹⁸ J. Lipiec, *Świat wartości*, FALL, Kraków 2001.

¹⁹ L. Korzeniowski, T. Ambroży, *Potrzeba aktywności fizycznej i bezpieczeństwa a hierarchia wartości w treningu holistycznym*, [w:] „*Annales. Medicina*”, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Akademia Medyczna, Lublin 2005.

²⁰ M. Komorowska-Pudło, *System wartości Schelerowskich a postawy dorosłych wobec wybranych aspektów relacji w heteroseksualnych związkach intymnych*, „*Fides et Ratio*”, 2014, 1 (17), s. 57-90.

spondentów (osób uprawiających sporty walki). Spośród wszystkich 50 wartości schelerowskich zamieszczonych na skali w analizie wyników badania wzięto pod uwagę wyłącznie wartości dotyczące kultury fizycznej, takie jak sprawność fizyczną, siłę fizyczną i sprężystość ciała (w przypadku tej ostatniej z wymienionych wartości kultury fizycznej zastosowane w narzędziu, jakim jest skala wartości schelerowskich, pojęcie sprężystości ciała nie jest precyzyjne w ujęciu antropomotoryki, tym niemniej odpowiada ono przyjętemu w teorii motoryczności terminowi gibkość, która oznacza cechę anatomiczno-strukturalną pozwalającą na wykonywanie ruchów o dużej amplitudzie). Każdą z wartości schelerowskich na skali można oceniać od 0 do 100 punktów. Przypisanie określonej wartości większej niż 50 liczby punktów oznacza wzrost zainteresowania znaczeniem tej wartości, podczas gdy przypisanie jej mniejszej niż 50 liczby punktów oznacza spadek zainteresowania tą wartością. Oszacowanie podstawowych statystyk rozkładu analizowanych wartości umożliwiło wykazanie różnic w podejściu do nich przez respondentów, a określenie współczynnika korelacji (dla pomiarów pierwotnych) pozwoliło ukazać siłę związków między wybieranymi wartościami²¹.

WYNIKI

STOSUNEK DO WARTOŚCI KULTURY FIZYCZNEJ

Jednym ze wskaźników faktycznego zainteresowania człowieka uczestnictwem w formach kultury fizycznej jest realizacja przez niego wartości tej kultury²². Zadeklarowana przez respondentów afirmacja dla zamieszczonych na skali wartości kultury fizycznej, ujawnia zdecydowanie badanych w urzeczywistnianiu tych wartości w ramach pracy nad własnym ciałem (tab. 1).

²¹ G. A. Ferguson, Y. Takane, *Analiza statystyczna w psychologii i pedagogice*, PWN, Warszawa 1997, s. 144.

²² F. Znaniecki, W. Thomas, *Polish peasant in Europe and America*, Dover Publication Inc, New York 1958, F. Znaniecki, *Socjologia wychowania*. PWN, Warszawa 1973.

TABELA 1. RANKING WARTOŚCI KULTURY FIZYCZNEJ I WYBRANE CHARAKTERYSTYKI ROZKŁADU

Badani	Wartości	Punkty dla wartości		Charakterystyki rozkładu				
		poniżej 50		Mediana	Moda	Współczynnik zmienności (%)	Współczynnik asymetrii	
		50 -100	%					
Razem (N=43)	Sprawność	88,37	11,63	70	80	28,02	-0,54	
	Sprężystość ciała	81,40	18,60	70	80	37,72	-0,73	
	Siła	83,72	16,28	60	80	31,20	-0,79	
Kobiety (N=26)	Sprawność	88,46	11,54	75	80	26,03	-0,40	
	Sprężystość ciała	88,46	11,54	70	70	26,71	-0,09	
	Siła	84,62	15,38	65	60	28,87	0,35	
Mężczyźni (N=17)	Sprawność	88,24	11,76	60	80	30,01	-0,78	
	Sprężystość ciała	70,59	29,41	60	60	40,41	-0,05	
	Siła	82,35	17,65	60	80	34,03	-0,97	
Sportowcy (N=17)	Sprawność	82,35	17,65	70	80	30,54	-0,64	
	Sprężystość ciała	76,47	23,53	70	80	33,00	-0,79	
	Siła	76,47	23,53	50	50	36,48	0,38	
Niesportowcy (N=26)	Sprawność	92,31	7,69	70	80	26,17	-0,48	
	Siła	88,46	11,54	70	80	26,64	-0,66	
	Sprężystość ciała	84,62	15,38	67,5	50	32,50	0,72	

Zgodnie z uzyskanymi wynikami, większość badanych kobiet i mężczyzn docenia wartości ujęte na skali w kolejności: sprawność fizyczna, siła fizyczna i sprężystość ciała. Przekonują o tym asymetryczny (lewostronny) charakter rozkładu rezultatów każdej z wartości (wyjątek stanowi jedynie charakter rozkładu w przypadku siły u kobiet i sprężystości ciała u nieuprawiających sportu osób) oraz wielkości mediany. Blisko 90% respondentów przypisuje sprawności fizycznej, a nieco powyżej 80% sile i sprężystości liczbę punktów od 50 do 100. Niektórzy badani przyznają wszystkim trzem wartościom maksymalną liczbę punktów (100), najczęściej jednak respondenci przypisują im liczbę 80 punktów. Otrzymane dla omawianych wartości, wielkości współczynnika zmienności (dla sprawności fizycznej współczynnik przekracza 20%, a dla siły i sprężystości ciała nawet 30%) mówią o występowaniu dużej i statystycznie istotnej rozbieżności dotyczącej ich oceny przez poszczególnych respondentów²³. Równocześnie jednak w ocenie wartości sprawności fizycznej obszar zmienności jest mniejszy (rozstęp $R=72$ punktów) niż w ocenianiu przez badanych siły fizycznej i sprężystości ciała (wartość R dla obu wynosi 80 punktów). Zatem, chociaż cenią oni wszystkie z analizowanych wartości kultury fizycznej, identyfikują pozytywnie przede wszystkim wartość sprawności fizycznej. Widoczne różnice między kobietami i mężczyznami ujawniają się z kolei w ich nastawieniu do siły fizycznej. Wartość ta w większym stopniu jest ceniona przez mężczyzn. Najchętniej przypisują jej 80 punktów w porównaniu do 50 punktów najczęściej przyznawanych przez kobiety. Wielkość współczynnika zmienności dla tej wartości jest też wśród mężczyzn wyraźnie niższa niż u kobiet. Z kolei kobiety traktują siłę fizyczną i sprężystość ciała tak samo. Podobne, jak w przypadku mężczyzn, podejście do wartości siły charakteryzuje osoby niećwiczące. Sportowcy natomiast bardziej od siły cenią sprężystość ciała.

Jak pokazują kolejne wyniki badania (tab. 2) między ocenianymi przez respondentów wartościami kultury fizycznej: sprawnością fizyczną a siłą fizyczną, sprawnością fizyczną a sprężystością ciała oraz sprężystością ciała a siłą fizyczną występują silne dodatnie zależności korelacyjne²⁴. Wraz ze wzrostem jednej wartości w parze rośnie również druga wartość.

²³ M. Pociecha, *Metody statystyczne w zarządzaniu turystyką*, FHU Albis, Kraków 2002. G. A., Ferguson, Y. Takane, *Analiza statystyczna w psychologii i pedagogice*, PWN, Warszawa 1997.

²⁴ M. Pociecha, *Metody statystyczne w zarządzaniu turystyką*, FHU Albis, Kraków 2002. G. A. Ferguson, Y. Takane, *Analiza statystyczna w psychologii i pedagogice*, PWN, Warszawa 1997.

TABELA 2. WIELKOŚCI WSPÓŁCZYNNIKA KORELACJI DLA WARTOŚCI KULTURY FIZYCZNEJ

Badani	Wartości	Współczynnik korelacji (r)
Razem (N=43)	Sprawność a siła fizyczna	0,90
	Sprawność a sprężystość ciała	0,94
	Sprężystość ciała a siła fizyczna	0,85
Kobiety (N=26)	Sprawność a siła fizyczna	0,90
	Sprawność a sprężystość ciała	0,94
	Sprężystość ciała a siła fizyczna	0,85
Mężczyźni (N=17)	Sprawność a siła fizyczna	0,91
	Sprawność a sprężystość ciała	0,86
	Sprężystość ciała a siła fizyczna	0,83
Sportowcy (N=17)	Sprawność a siła fizyczna	0,89
	Sprawność a sprężystość ciała	0,93
	Sprężystość ciała a siła fizyczna	0,89
Niesportowcy (N=26)	Sprawność a siła fizyczna	0,93
	Sprawność a sprężystość ciała	0,89
	Sprężystość ciała a siła fizyczna	0,84

Najsilniejsze tego typu związki odnoszą się do relacji sprawność fizyczna i sprężystość ciała wśród kobiet i u sportowców, a także sprawność fizyczna i siła wśród mężczyzn oraz osób nieuprawiających sportu. Najslabsze, ale wciąż silne, relacje dotyczą sprężystości ciała i siły u większości badanych, z wyłączeniem grupy sportowców, gdzie ten związek jest silniejszy niż w pozostałych grupach. Zgodnie z podaną przez Georga A. Fergusona i Yoshiro Takane informacją, dla wartości omawianego współczynnika (r) powyżej 0,80, więcej niż 64% zmienności jednej zmiennej można przewidzieć na podstawie zmienności drugiej zmiennej, a dla jego wartości powyżej 0,90 wielkość przewidywanego odsetka przekracza 81%. Rozpiętość wielkości odsetka dla wyników prezentowanego badania mieści się w przedziale między blisko 70 a 90%. Można zatem założyć w oparciu o uzyskane rezultaty występowanie, niezależnie od płci i doświadczenia sportowego,

silnego związku między docenianiem przez osoby dorosłe w różnym wieku wartości sprawności fizycznej a pozostałych wartości kultury fizycznej. Uznanie najwyżej przez wszystkich badanych wartości sprawności fizycznej, a następnie silniejsze wiązanie jej z wartością sprężystości ciała przez sportowców i z wartością siły fizycznej przez osoby nieuprawiające sportu przemawiałaby w pierwszym przypadku za przypisywaniem sprawności fizycznej przede wszystkim (ale nie wyłącznie) znaczenia agonistycznego odnoszącego się do chęci uzyskiwania jak najlepszych osiągnięć sportowych, a w drugim znaczenia utylitarnego akcentującego korzyści w życiu codziennym z posiadania wysokiego poziomu sprawności fizycznej.

DYSKUSJA

Ponieważ respondenci najwyżej oceniali sprawność fizyczną, a w podejściu do niej nie zanotowano znaczących różnic między wyróżnionymi grupami, warto postawić pytanie o przyczyny takiego stanu rzeczy. Wydaje się, że wynikają one zarówno z dotychczasowego uczestnictwa wszystkich badanych w procesie edukacji, w tym edukacji fizycznej, treningu sportów walki (respondenci są osobami dorosłymi, które studiują, lub zakończyły proces formalnej edukacji na różnych poziomach kształcenia), jak też z uwzględniania przez nich doświadczeń życiowych, w tym sportowych, powiązanych z ich zdrowiem i kondycją fizyczną. Między innymi w badaniach przywołanej Marty Komorowskiej-Pudło²⁵ prowadzonych wśród osób dorosłych najwyższą pozycję w rankingu spośród wartości związanych z kulturą fizyczną uzyskiwała wartość sprawności fizycznej, a następnymi w kolejności były sprężystość ciała i siła fizyczna. Wyniki te uwiarygadniają postawioną tezę o wpływie dotychczasowej edukacji i doświadczeń życiowych na stosunek osób dorosłych do wartości, także kultury fizycznej. Warto zwrócić również uwagę na większe u sportowców, w przeciwieństwie do niećwiczących, przywiązanie do wartości sprężystości ciała względem wartości siły fizycznej. Wydaje się, że takie nastawienie u ćwiczących sport osób jest nie tyle efektem nieliczenia się przez nich ze znaczeniem pracy nad siłą fizyczną w sporcie, ile raczej podkreśleniem roli, jaką dla osiągnięcia dobrych wyników sportowych odgrywa wszechstronne przygotowanie do wysiłku, którego synonimem w rozumieniu pytaných

²⁵ M. Komorowska-Pudło, *System wartości Schelerowskich a postawy dorosłych wobec wybranych aspektów relacji w heteroseksualnych związkach intymnych*, „Fides et Ratio”, 2014, 1 (17), s. 57-90.

sportowców jest wartość sprężystości ciała. Niezależnie jednak od pokazanych różnic w ocenie poszczególnych wartości kultury fizycznej, zwraca uwagę fakt rozumienia przez ogół badanych zależności między ćwiczeniem ciała a poprawą własnej sprawności fizycznej.

WNIOSKI

Chociaż zdecydowana większość badanych ceni wysoko usytuowane na skali wartości schelerowskich wartości kultury fizycznej, to jednak najchętniej pozytywnie identyfikują oni wartość sprawności fizycznej. Różnice między wyróżnionymi wśród respondentów grupami odnoszą się do pozostałych wartości kultury fizycznej: siłę fizyczną bardziej od sprężystości ciała cenią mężczyźni i osoby niećwiczące, a sprężystość ciała cieszy się większym uznaniem sportowców uprawiających sporty walki.

Pozytywne postrzeganie przez respondentów wartości kultury fizycznej jest wynikiem dotychczasowej edukacji oraz własnych doświadczeń życiowych w tym względzie. Przy czym, płeć badanych oraz nabyte inne doświadczenia osób uprawiających i nieuprawiających sport determinują w większym stopniu ich różne podejście do wartości siły fizycznej i sprężystości ciała.

BIBLIOGRAFIA

1. *Atlas filozofii*, pod red. Kunzmann P., Burkard F.-P., Wiedmann F., Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 1999.
2. Cichoń W., Świat wartości i sposoby jego poznania, [w:] *Studia z teorii poznania i filozofii wartości*, pod red. Stróżewski W., Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław 1978, s. 163-176.
3. Czekunkowa L., *Uczestnictwo w kulturze narodowej poprzez układ wartości uczniów zdolnych*, [w:] *Edukacyjne zagrożenia początku XXI wieku*, pod red. W. K. Pająk, A. Zduniak, ELIPSA, Warszawa 2003.
4. Ferguson G. A., Takane Y., *Analiza statystyczna w psychologii i pedagogice*, PWN, Warszawa 1997.
5. Gołaszewska M., *Ingardenowski świat wartości*, [w:] *Fenomenologia Romana Ingardena*, wyd. specjalne „Studiów Filozoficznych”, Warszawa 1972, s. 410,418.
6. Hanausek T., *Zarządzanie bezpieczeństwem – nowa dziedzina nauki*, [w:] *Bezpečnosť a ochrana majetku*, LIPOORT LFK, Košice 2001

7. Jan Paweł II, *Mężczyznę i niewiastę stworzył ich*, Libreria Editrice Vaticana, Citta del Vaticano 1986.
8. Komorowska-Pudło M., *System wartości Schelerowskich a postawy dorosłych wobec wybranych aspektów relacji w heteroseksualnych związkach intymnych*, „Fides et Ratio”, 2014, 1 (17), s. 57-90.
9. Korzeniowski L., Ambroży T., *Potrzeba aktywności fizycznej i bezpieczeństwa a hierarchia wartości w treningu holistycznym*, [w:] „Annales. Medicina”, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Akademia Medycyna, Lublin 2005.
10. Krawczyk Z., *Aksjologiczne uwarunkowania turystyki*, „Przegląd Naukowy Kultury Fizycznej Uniwersytetu Rzeszowskiego”, 2003, 1-2, s. 7-17.
11. Krzyżanowski L. J., *O podstawach kierowania organizacjami*, PWN, Warszawa 1999.
12. Lipiec J. *Świat wartości*, FALL, Kraków 2001.
13. Oleś P., *Wartościowanie a osobowość*, KUL, Lublin 1989.
14. Pawłucki A., *Nauki o kulturze fizycznej*, AWF, Wrocław 2013.
15. Pocięcha, M., *Metody statystyczne w zarządzaniu turystyką*, FHU Albis, Kraków 2002.
16. Reber, A. S., *The Penguin dictionary of psychology*, Penguin Books, London 1995.
17. Świniarski J., *Filozoficzne podstawy edukacji dla bezpieczeństwa*, Egros, Warszawa 1999.
18. Tischner J., *Myslenie według wartości*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 1982.
19. von Hayek F.A., *Law, Legislation and Liberty*, Tom 1, The University of Chicago Press, Chicago and London 1979.
20. Znaniecki, F., Thomas, W., *Polish peasant in Europe and America*, Dover Publication Inc, New York 1958.
21. Znaniecki, F., *Socjologia wychowania*, PWN, Warszawa 1973.

Licence: This article is available in Open Access, under the terms of the Creative Commons License Attribution 4.0 International (CC BY 4.0; for details please see <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the author and source are properly credited. Copyright © 2016 University of Public and Individual Security “Apeiron” in Cracow